

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36.

Fylke: Møre

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Volda

Emne: Kelsing, sagter og ålferd

Bygdelag: Uvestad

Oppskr. av: Ragnhild Uvestad

Gard: Uvestad

(adresse): Fossveien 5^{IV} Oslo.

G.nr. 160 Br.nr. 2.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Biige røynsle.*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Kelsing, sagter og ålferd.

1. Guiste hove kann ein utrykkje ja ued å nikke med hovudet. Sameleis uerf. nei utrykket ued å riste på hovudet. Det kann uer fint når folk høyre dårleg eller viss ein tuska kann eller smel kann, der ein ikkje høyre mannemål for doring.
2. Det var mora å helte på ein villfråmand. Stanskje var han lite kjent og me kunne viss uer, mange ganger var dei lite kjent og me kunne svare på mange spørsmål.
3. Naken regel for teven s. om skulde helte fyrst, tur eg ikkje af det var. Den framande helte fyrst s. om affast.
4. Mannen vart spurd kor ar han ista seg og mannen fortelara, af han skulde hit eller dit. Viss det var lang uq fekk han liqqe natt a over. Ein stelle til mat til han og seng. Mannfolka likte å få seg ein prat.
5. For almindelige folk s. am. gramar, s. a ein teve goddag til og godkveld. Slegningane tok ein i handa og baddi

velkomne. Pusten og embetsmen vart helst
ved å take av seg hatten av gamlekarane.

6. 7. Utsinga var den same når ein var
heime i allfall. Det kunne vere mangf-
slags arbeid ein hadde fyre seg. Nam
ein slegning, vart han teken i handa
og bedt velkomen.

8. Når slegningar kam på utjing
helste dei på alle saman og den minste
e kalla dei dokka mi. Handhelste.

9. Det hende at folk klappet kvarandre
på herane når dei var i godlag.

10. Når eg var liten og me reiste til kyrkje
i Volda kvar søndag viss det var her
til det. Når båten var fest i stoda og
mannfolka var kamne oppå Vikeneset
begynte kyrkjeklukka å ringe. Mennene
tok av seg huser og hatter og gjekk
med dei i handa i stund, og so sette
dei buvarne på att og skunda seg inni
kyrkja.

11. Den fyrste kyrkjejar på Uvestad vart
teken på sjæen av elva for 65 år sidan.
Då var ogs. o med mange naust 8-12.
naust. Sidan måtte ein reise til Volda
med båt. Mange ganger var det iunn
og eit heilt gravfylgt kam utek. for
mange år sidan.

Det var ikkje so mange ein kuffe
for næsten heile luggda var med.

12. Nei eg hev ikkje høyrt gjete det.

13. "Godman" sa ein fyre kl. 12. "goddag"
fyre kl. 7. og "godkveld" etter "Godnatt"
når ein gjekk å la seg til sengs um levd-
den.

14. Eg hadde ein farbror som arbeidde i
 Falesund ei tid. Når han kom s. a. han
 "gamorn" og "morn" heile dagen. Det var
 lit vart i begynnelsen; men ein vart
 vand med det etter kvart.
15. Far min s. a. ofte, "fakk" han når
 slike helste utan noko slags forstyrrelse.
16. Ein segjer mange gonger, "morn" n. o. g.
 men ikkje alltid.
17. Gamle-folk s. a. stundom "Guds fred
 på luset". Signe arbeidet og signe sko-
 ket og signe kvila og signe laget.
 "Velkamne" til" svarte ein når det var sig-
 ne laget og signe kvila. Var det signe
 m. a. l. s. a. ein fakk og til signe arbei-
 det s. a. ein fakk.
18. Åa når nokon var sjuk og gammal
 og sengeliggjande, s. o. helste han med
 "Gud velsigne deg s. a. m. vilde sjå inn
 til meg". Åa det var ikkje likt alltid ein
 svarte. Åa ein hadde høyrt, at han var
 klen og ein vilde lydast um han?
 "Åa det var no alt for snilt", s. a. den sjuke.
19. Nam det ein gjest på garen, s. o. helste
 han både ute og inne.
20. Nam nokon til garen og vilde snak-
 ke berre med husfaren. Då kunne
 enten den framande, berre bankte på døra
 og når døra gjekk opp, spurte han
 um han kunne få finne husfaren ei
 stund. Eller viss nokon gjekk over ferd
 s. o. spurte den framande um han skulde
 få snakke med husfaren. Husfaren
 kom ut når han høyde det.
21. Alle framande som kom til gards bankte

på døra. Då svarte ein „vers og god“ og kom inn. Trudde ein at det var nokon frå gauru s. a ein „kliv over“. Mange gange kunne ein ta ke feil og ein syntes det var leit for den framande kunne sjå kvar uoyen ein var.

22. Den framande hekte og likedan dei andre. Kusmora leitte ein stol. Sjå du for sitje, s. a ho. „Takke s. om lei“, s. a den andre og sette seg.

23. Huva tok han av med det same han kom inn på døra.

24-25. Det var helst til unge ein s. a. at han vaks ikkje meir, so han kunne godt setje seg.

26. Stambende var det gjort lit skilnad; men alle var velkomne.

27. Var det fater som kom, so var dei ikkje noko særleg velkomne; for dei skulde ha alt slag.

28. Bttr fater måtte luset vasskast for det var slik ei lukt av dei. Ein turka ikkje av stolen utan at den var stygg.

29. Det var annleis med gjester s. a. ein hadde bedt. Huset var fint og vasska og kaker var laga og lefser baka og folket i jussen. Gjesterne var ledne inn på stova og husfaren skulde de underholde med an matlagin og sjå om på tejetekinet.

30. Mangt kunne vere sagt ved utjingar både til farvel og elles. Gjesterne takka for seg og bad sine slektninga å kome til utjing hjå seg isle det; for at dei hadde vore s. a lenge. S. a. det var laut at når dei var

ferdig med det og det arbeidet, s.o skulde dei kome.

31. Til avskil varf det bedt farvel med handhelsing. Skulde ein take farvel med foreldre, minste dei um af ein måtte skitket seg vel og legge alt i Guds hand.

b. Var det for siste gang s.o minste dei um af Gud var med.

32. 33. 39. Det var ikke bruket å kysse kevarandru. Ofte var det luftnase med småbarna i familien.

40. Mor og far kunne kisse gjere det og syskin.

41. For å få barnet livligt var det sumne samlenign i nasen til småen. Då sa ein, at ein skulde take nasen hans. Og her set lene ein som her gjort det.

42. Malvaksne getar hadde ofte mona med å renne ette gjensene når dei barberte seg. Då sa dei af dei skulde få skjegg. Gjensene skrikk og sprang unda.

43. Det var i tilfelle mellom barn og foreldre.

44. Til tulleke varf bruket ved alle store anledningar, slike som konfirmasjon, dåp og bryllup og gjubursdag. Typ brukte ein ofte gratulerr. Sa hjertelig lykkønsking.

45. God jul, gledelig jul. Til tulleke med julehøgtid. Fredsam jul. Jolegleder nyårsfest

46. Ved dødsfall samlast grannarne når den varf lagt i kista. Det varf sunge psyr og etter talen og grannarne gjikk kvar til seg. Typste gangen etter af noken var død, s.o varf det sagt af ja, s.o. det varf

6.
sil d'ad. Og di pekk ei tung kod og farstijel-
ligt s. am kunne passe. No seigjer di kan-
dulerer.

47. Bin takka enten muntlig eller med
kort.

48. Det vert takka den avlidne for han
vert boren ut av huset, og ved grava er
der tale og sang eller i kyrkjeja.

49. 50. Me sa du til alle me kjente.

Var det mange s. a me did. Dei framman-
de tarde me ikkje seigje du til. Det
skulde vere dykk.

51. Bin seigjer aldri han eller ho når
ein tale med udkamande. Men når
ein snakka med andre um di, då vert
det han eller ho ein seigjer, når ein vert
boren det vert snakka um.